

รายงานผลของ “โครงการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมในประเทศไทย”:
มหาวิทยาลัยริกเคียว และมหาวิทยาลัยอาโอยามะกักคูอิน

วรรณิษา ไวยฉายี

สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นรายงานผลการจัด “โครงการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมในประเทศไทย” โดยศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ร่วมกับภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยคู่สัญญาในประเทศญี่ปุ่น โครงการสำหรับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยริกเคียว จัดขึ้นระหว่างวันที่ 1-13 สิงหาคม 2556 เป็นระยะเวลา 13 วัน และโครงการสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยอาโอยามะกักคูอิน จัดขึ้นระหว่างวันที่ 4-17 กันยายน 2556 เป็นระยะเวลา 14 วัน วัตถุประสงค์หลักของการจัดโครงการคือ 1) เพื่อศึกษา “ภาษาและวัฒนธรรมไทย” และฝึกฝนโดยการใช้ในสถานการณ์จริง 2) พัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันระหว่างต่างวัฒนธรรมโดยการพักอาศัยร่วมกับนักศึกษาไทยและใช้ชีวิตในหอพักนักศึกษาภายในรั้วมหาวิทยาลัย ในตอนท้ายของโครงการ นักศึกษาญี่ปุ่นแต่ละคนรายงานผลสิ่งที่เรียนรู้จากการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการรู้สึกว่าเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์และช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมไทยได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างเสริมมิตรภาพร่วมกันระหว่างนักศึกษาญี่ปุ่นและนักศึกษาไทย

คำสำคัญ: ภาษาและวัฒนธรรมไทย ความตระหนักถึงข้อแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม การสร้างมิตรภาพร่วมกัน

Report on ‘Thai Language and Cultural Studies Program’: Rikkyo University and Aoyama Gakuin University

Wannisa Vaichayee*

Institute of East Asian Studies, Thammasat University

Abstract

This is a report on ‘Thai language and cultural studies programs’ organized by the Center of Japanese studies, Institute of East Asian Studies, in collaboration with the Japanese Language Department, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University and partner universities in Japan. The programme for Rikkyo University students was carried out from 1-13 August, 2013 and the programme for the Aoyama Gakuin University students was carried out from 4-17 September, 2013. The main goals of the programme were: 1) to learn about Thai language and culture and practise this knowledge in real-life situations; 2) to develop intercultural awareness by living with Thai students in campus dorms. Presentations by the participants were arranged at the end of the programme. As a result, the participants found the programme fruitful and it helped to deepen understanding about Thai culture and establish a mutually beneficial friendship between Japanese and Thai students.

Keywords: Thai language and culture, Intercultural awareness, mutually-beneficial friendship

* Corresponding author e-mail: mamwannisa@yahoo.com

1. บทนำ

ศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา ได้ดำเนินโครงการที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่อง โครงการ “การศึกษาภาษาและวัฒนธรรมไทยในประเทศไทย” ถือเป็นกิจกรรมสำคัญกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองประเทศ ในปี 2556 ศูนย์ญี่ปุ่นศึกษาได้มีโอกาสต้อนรับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยอาโอยามะกักคูน และมหาวิทยาลัยอริกเดียว ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยคู่สัญญา กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โครงการดังกล่าวจัดขึ้นโดยความตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานของทั้งสองมหาวิทยาลัย เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยคู่สัญญา และเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาของทั้งสองสถาบันได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันภายใต้โครงการ

2. โครงการสำหรับมหาวิทยาลัยอริกเดียว

2.1 ภาพรวมโครงการ

กลุ่มเป้าหมาย นักศึกษาญี่ปุ่น 4 คน และนักศึกษาไทย 10-20 คน

ระยะเวลา ระหว่างวันที่ 1-13 สิงหาคม 2556 รวม 13 วัน

สถานที่ สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษา “ภาษาและวัฒนธรรมไทย” และฝึกฝนโดยการใช้ในสถานการณ์จริง อันนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย

2) พัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันระหว่างต่างวัฒนธรรมโดยการพักอาศัยร่วมกับนักศึกษาไทย และใช้ชีวิตในหอพักนักศึกษาภายในรั้วมหาวิทยาลัย อันนำไปสู่การมีมิตรภาพที่แน่นแฟ้นผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน

การประเมินผล รายงาน และแบบประเมิน

ผู้รับผิดชอบโครงการ รองศาสตราจารย์ ทศนีย์ เมธาพิสิฐ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.2 เนื้อหาสาระในการอบรม

การอบรมแบ่งเป็น การอบรมในชั้นเรียน และการทัศนศึกษา การอบรมในชั้นเรียนมี 4 หัวข้อรวมเป็นเวลา 20 ชั่วโมง ดังนี้

1. “ภาษาไทย”

บรรยายโดย รศ.ดร.สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข และอาจารย์ปิยะนุช วิริยะนวัตร์ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. “อาหารไทย”

บรรยายโดย ดร.ศิริวรรณ มุนินทรวงศ์ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. “เครื่องอุปโภคบริโภคของไทย”

บรรยายโดย อาจารย์เมธี ธรรมพิภพ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4. “นาฏศิลป์ไทย”

บรรยายโดย รศ. นันทนา เอี่ยมสกุล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.3 กิจกรรมนอกสถานที่และการทัศนศึกษา ได้แก่

1. การทำความรู้จักสถานที่ต่างๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และทำพระจันทร์

2. เรียนรู้การอนุรักษ์ธรรมชาติโดยการปลูกป่าชายเลนที่ชุมชนคลองโคกน และเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ณ ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

3. เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนในสังคม พหุวัฒนธรรมของไทย อาทิ ตลาดนัดจตุจักร ถนนข้าวสาร เขาวราช จังหวัดกรุงเทพฯ

4. การเยี่ยมชมวัดที่มีชื่อเสียง อาทิ วัดพระแก้ว วัดโพธิ์ วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร และพระบรมมหาราชวัง

5. การเยี่ยมชมวัดที่มีชื่อเสียงของกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

6. เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ณ หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย และตลาด 100 ปีสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

กิจกรรมดังกล่าวมีนักศึกษา ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ ร่วมกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการสื่อสารร่วมกันกับนักศึกษาญี่ปุ่น

2.4 การประเมินผลการอบรม

โครงการนี้ได้มีการประเมินผลโครงการ โดยให้นักศึกษาญี่ปุ่นนำเสนอเป็นรายงานปากเปล่า คนละ 30 นาที และสำรวจความเห็นโดยใช้แบบสอบถาม

ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดเป็นเพศหญิง ได้ประเมินโครงการทั้ง 4 คน โดยกรอกข้อมูลในแบบสอบถามที่กำหนดให้

ในการประเมินระดับความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการอบรม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีการประเมินใน 3 ประเด็น ได้แก่

1. การประเมินกิจกรรมในชั้นเรียน : ประเมินการปฐมนิเทศ การบรรยายของวิทยากร

2. การประเมินกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ : ประเมินกิจกรรมตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ การปลูกป่าชายเลนที่ชุมชนคลองโค่น ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม สำรวจ ตลาดนัดจตุจักร ถนนข้าวสาร เขาวราช จังหวัดกรุงเทพฯ การเยี่ยมชม

โบราณสถานและวัดที่มีชื่อเสียงของกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดกรุงเทพฯ เรียนรู้วิถีชีวิตคนไทย ณ หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย และตลาด 100 ปีสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

3. การประเมินในภาพรวมของโครงการ : ประเมินการดำเนินโครงการในด้านกระบวนการ ด้านระยะเวลา ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ

ผลการประเมินพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจทั้ง 3 ประเด็น อยู่ในระดับ “มาก” และคาดว่าจะนำความรู้ที่ได้รับไปสร้างความสัมพันธ์ และสร้างเครือข่ายระหว่างนักศึกษาของญี่ปุ่นและไทยต่อไป

3. โครงการสำหรับมหาวิทยาลัยอาโอยามะ กักคูนิน

3.1 ภาพรวมโครงการ

กลุ่มเป้าหมาย นักศึกษาชาวญี่ปุ่น จำนวน 11 คน นักศึกษาไทย 10-20 คน

ระยะเวลา ระหว่างวันที่ 4-17 กันยายน
2556 รวม 14 วัน

สถานที่ สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้
เรียนรู้ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน และเข้าใจวัฒนธรรมและ
ประวัติศาสตร์ไทยที่ลึกซึ้ง และสร้างมิตรภาพกับ
นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ผ่านการแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็น สามารถนำมาพัฒนาทักษะการแก้ไข
ปัญหาผ่านการใช้ชีวิตในสังคมต่างวัฒนธรรมได้

การประเมินผล รายงาน และแบบ
ประเมิน

ผู้รับผิดชอบโครงการ Prof.Junichi Ku-
wano จาก Aoyama Gakuin University

3.2 เนื้อหาสาระในการอบรม

การอบรมแบ่งเป็น การอบรมในชั้นเรียน
และการทัศนศึกษา การอบรมในชั้นเรียนมี 5 หัวข้อ
รวมเป็นเวลา 36 ชั่วโมง ดังนี้

1. “ภาษาและวัฒนธรรมไทย”

บรรยายโดยอาจารย์ ดร.พัชรพร
แก้วกฤษฎาภักดิ์ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. “ประวัติศาสตร์ไทย”

บรรยายโดยอาจารย์ ดร.ปิยวรรณ
อัครวราชันย์ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. “ศาสนาพุทธกับคนไทย”

บรรยายโดย Prof. Junichi Ku-
wano Aoyama Gakuin University

4. “เศรษฐกิจระหว่างประเทศ (ไทย- ญี่ปุ่น)”

บรรยายโดย Prof. Takemoto
Takuji อาจารย์ประจำ Fukui University

5. “ธุรกิจระหว่างประเทศ”

บรรยายโดย Mr.Iwasaki Ryoichi

ผู้บริหารบริษัท Iwasaki ประเทศญี่ปุ่น

3.3 กิจกรรมนอกสถานที่และการทัศน- ศึกษา ได้แก่

1. การทำความรู้จักสถานที่ต่างๆ ใน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และทำพระจันทร์

2. การสำรวจ ตลาดจตุจักร ตรอก
ข้าวสาร และเยาวราช

3. การสำรวจย่านธุรกิจและเยี่ยมชม
สำนักงานของญี่ปุ่นในกรุงเทพฯ อาทิ Japan Foun-
dation, Bangkok บริษัทเทเนีย (ไทยแลนด์) จำกัด
นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี และนิคม
อุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การชมการแสดงพื้นบ้านวัฒนธรรม
ไทย ณ โรงละครสยามนิรมิต

5. การเยี่ยมชมตลาดอัมพวา จังหวัด
สมุทรสงคราม

6. การเยี่ยมชมวัดที่มีชื่อเสียงของ
กรุงเก่าตลาดน้ำอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7. การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์
สงครามโลกครั้งที่ 2 สะพานข้ามแม่น้ำแคว ทางรถไฟ
สายมรณะ และอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จังหวัด
กาญจนบุรี

8. เรียนรู้การอนุรักษ์ธรรมชาติริมลำธาร
ณ น้ำพุร้อนหินดาด จังหวัดกาญจนบุรี

3.4 การประเมินผล รายงาน และแบบ ประเมิน

ทั้งนี้ ตลอดโครงการ มีนักศึกษาจากคณะ
ต่างๆ เข้าร่วมด้วย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เปิดโลก-
ทัศน์ซึ่งกันและกัน กระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น
 อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักศึกษา
ที่มาจากต่างวัฒนธรรม ให้เกิดการตระหนักรู้เกี่ยวกับ
ความแตกต่างทางวัฒนธรรมร่วมกัน

3.5 การประเมินผลการอบรม

โครงการนี้ได้มีการประเมินผลโครงการ โดยให้นักศึกษาญี่ปุ่นนำเสนอเป็นรายงานปากเปล่า คนละ 15 นาที และสำรวจความเห็นโดยใช้แบบสอบถาม

ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่อายุ 18-23 ปี ได้ประเมินโครงการทั้ง 11 คน โดยกรอกข้อมูลในแบบสอบถามที่กำหนดให้

ในการประเมินระดับความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการอบรม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีการประเมินใน 3 ประเด็น ได้แก่

1. การประเมินกิจกรรมในชั้นเรียน : ประเมินการปฐมนิเทศ การบรรยายของวิทยากร
2. การประเมินกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ : ประเมินกิจกรรมตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่
 - 1) การทำความรู้จักสถานที่ต่างๆ ในมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และท่าพระจันทร์
 - 2) การสำรวจ ตลาดจตุจักร ตรอกข้าวสาร และเยาวราช
 - 3)

การสำรวจย่านธุรกิจและเยี่ยมชมสำนักงานของญี่ปุ่น ในกรุงเทพฯ อาทิ Japan Foundation, Bangkok และบริษัทเซนिया (ไทยแลนด์) จำกัด นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี และนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4) การชมการแสดงพื้นบ้านวัฒนธรรมไทย ณ โรงละครสยามนิรมิต 5) การเยี่ยมชมตลาดอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 6) การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 สะพานข้ามแม่น้ำแคว ทางรถไฟสายมรณะ และอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี 7) การเยี่ยมชมวัดที่มีชื่อเสียงของกรุงเก่า ตลาดน้ำอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 8) เรียนรู้การอนุรักษ์ธรรมชาติริมลำธาร ณ น้ำพุร้อนหินดาด จังหวัดกาญจนบุรี

3. การประเมินในภาพรวมของโครงการ : ประเมินการดำเนินโครงการในด้านกระบวนการ ด้านเนื้อหา ด้านระยะเวลา ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ ผลการประเมินพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจทั้ง 3 ประเด็น อยู่ในระดับ “มาก” โดยมีข้อเสนอแนะ คือ ต้องการเพิ่มระยะเวลา

4. ผลสรุปการดำเนินงานโครงการ

จากการดำเนินงานโครงการทั้งสองโครงการ นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการทั้งสองฝ่ายแล้ว ยังช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมชาวญี่ปุ่นได้เข้าใจวัฒนธรรมไทยได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น นักศึกษาชาวไทยที่ร่วมกิจกรรมได้ตระหนักถึงความ

สำคัญของการถ่ายทอดวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งน่าจะได้รับการสนับสนุนให้จัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างไทยและญี่ปุ่นให้ยั่งยืน และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งระหว่างนักศึกษาด้วยกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต